

SPIS TREŚCI

Obchody Międzynarodowego Dnia Ziemi
i Ogólnopolskiego Dnia Geografa na UMCS

Tak Leśnicy obchodzili Dzień Ziemi

Obchody Dnia Ziemi widziane przez członków
Zarządu Okręgu LOP w Lublinie

Nauka na tropie zbrodni

57. Zjazd Polskiego Towarzystwa Botanicznego

Spółecznie projektowany Turnicki Park Narodowy

Pszczela rodzina

Hubertus u Wincentego Pola

Zakon Kawalerów Orderu Złotego Jelenia

Spotkania Przy Pomnikach Przyrody

UPCYKLING

Uczennice z Gimnazjum im. Jana Pawła II
w Puchaczowie dbają o środowisko lokalne

Sprawozdanie z etapu okręgowego
XXXII Olimpiady Wiedzy Ekologicznej

Kącik filatelistyczny

LOP jest organizacją Pożytku Publicznego.
KRS: 0000113431

Zielony Biuletyn

KOLEGIUM REDAKCYJNE:

Przewodnicząca:

Anna Mikołajko-Rozwałka

Redaktor naczelny:

Aleksander Szczepański

Członkowie:

Wiesław Piątkowski

Urszula Wołoszyn

Zofia Talarek

Joanna Kurus

Stanisław Kusiak

Skład:

Małgorzata Niećko

tel. 668 273 004

Fotografia na okładce:

Mirosława Górecka - SGGW Warszawa

Druk:

Drukarnia Comernet Sp. z o.o.

ul. Ceramiczna 24, 20-150 Lublin

tel. 81 452 91 21

Adres redakcji:

Zarząd Okręgowy

Ligi Ochrony Przyrody,

ul. Jana Długosza 10 A

20-054 Lublin

nr konta: Millenium Bank

03 1160 2202 0000 0000 8180 3760

www.loplublin.ugu.pl

email:

anmiroz@interia.pl

Wydano dzięki współfinansowaniu



Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Lublinie

Od redakcji

Witam Państwa w kolejnym numerze Zielonego Biuletynu. Zaczynają się wakacje – czas wypoczynku i podróży przyrodniczo-krajoznawczych.

W numerze, który trzymają Państwo w dłoniach, piszemy o obchodach Międzynarodowego Dnia Ziemi oraz Ogólnopolskiego Dnia Geografa.

Przeczytaj Państwo także o Zakonie Złotego Jelenia czy technikach kryminalistycznych. Z pewnością w czasie wakacji będzie wiele okazji do próbowania słodkiego miodu. W zawiązku z tym w obecnym numerze prezentujemy artykuł poświęcony życiu niezwykle pożytecznych owadów – pszczoł.

Serdecznie zapraszam do lektury i mam nadzieję na spotkanie w kolejnym numerze już jesienią.

Aleksander Szczepański



Palmiarnia w starej części
Ogródu Botanicznego we Lwowie.

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych. Zastrzegamy sobie prawo do adjustacji i skracania artykułów. Nie odpowiadamy za treść zamieszczanych reklam.

dr Kamila Łucjan, dr Piotr Demczuk
– Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS

Obchody Międzynarodowego DNIA ZIEMI

W dniu 21 kwietnia 2017 r. na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS odbyły się jubileuszowe, 10. już obchody Międzynarodowego Dnia Ziemi. Od 5 lat Dzień Ziemi obchodzony jest wraz z Ogólnopolskim Dniem Geografa, a głównym współorganizatorem przedsięwzięcia jest Wydział Artystyczny. Wśród współorganizatorów imprezy znalazły się również takie instytucje jak: Centrum Kultury Fizycznej UMCS, Lubelska Regionalna Organizacja Turystyczna, Oddział Lubelski Polskiego Towarzystwa Geograficznego, Poleski Park Narodowy, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Roztoczański Park Narodowy, Stowarzyszenie Polskich Energetyków Oddział w Radomiu, Towarzystwo dla Natury i Człowieka, Uniwersytet Dziecięcy UMCS, Urząd Miasta Lublin, Wydział Melioracji i Urządzeń Wodnych w Lublinie oraz Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych. Po raz pierwszy w obchodach Dnia Ziemi na UMCS uczestniczyli przedstawiciele Fundacji Greenpeace Polska oraz Ligi Ochrony Przyrody.



Rozdanie nagród w konkursie plastycznym podczas uroczystego otwarcia obchodów Dnia Ziemi i Dnia Geografa

Patronat honorowy nad wydarzeniem objęli: Jego Magnificencja Rektor UMCS prof. dr hab. Stanisław Michałowski, Prezydent Miasta Lublin Pan Krzysztof Żuk oraz Marszałek Województwa Lubelskiego Pan Sławomir Sosnowski.

Jako pierwszy punkt programu odbyło się w Auli im. E. Romera oficjalne otwarcie obchodów Dnia Ziemi i Dnia Geografa, dokonane przez JM Rektora UMCS, prof. dra hab. Stanisława Michałowskiego oraz Dziekanów Wydziałów będących organizatorami imprezy: prof. dra hab. Sławomira Terpiłowskiego, prof. nadz. UMCS oraz dra hab. Krzysztofa Szymanowicza, prof. nadzw. UMCS.

W trakcie uroczystego otwarcia wręczono nagrody dla laureatów dwóch konkursów plastycznych włączonych w obchody Dnia Ziemi: XIII Międzynarodowego Konkursu Kartograficznego im. B. Petchenik oraz Konkursu na krótką formę komiksową pt. „Dzień Ziemi – na ratunek Planecie!”. Konkursy cieszyły się sporym zainteresowaniem uczniów, także spoza województwa lubelskiego. Listę laureatów opublikowano na stronie internetowej Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej: www.geografia.umcs.pl.



Wystawa fotografii Jacka Whuka pt. „Karpaty Wschodnie”

i Ogólnopolskiego DNIA GEOGRAFA na UMCS



Animacje ruchowo-taneczne – SKNTiR „Globtroter”

dla Natury i Człowieka), „Razem poznajemy naturę” (Małgorzata Tronkowska z Roztoczańskiego Parku Narodowego), „Zajęcia o segregacji śmieci” (Patrycja Filipiak z Fundacji Greenpeace Polska), „Problem zanieczyszczania mórz i oceanów – nietuzinkowe sposoby zapobiegania” (Katarzyna Komincz z Fundacji Greenpeace Polska), „Warsztaty o drewnie” (Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie), „Zadziwiająca różnorodność świata zwierząt” (dr Jacek Chobotow), „Czas ze Słońca” (dr Małgorzata Telecka), „Ty też możesz zostać Skłodowską” (Anna Bukowska z Uniwersytetu Dziecięcego UMCS), „Zjawiska ekstremalne” (dr Miłosz Huber), „Rozpoznawanie pospolitych gatunków drzew i krzewów występujących w Polsce” (dr Anna Rysiak, dr Anna Cwener z Wydziału Biologii i Biotechnologii UMCS), „Od Rzymian do Inków, od jaskiń do Piramidy - prace Pracowni Skanerów 3D” (Marta Bury, Janusz Janowski z Uniwersytetu Warszawskiego), „Sekrety gleby” (dr Andrzej Plak), „Jak oszczędzać energię” (Stowarzyszenie Polskich Energetyków Oddział w Radomiu), „Obraz z ludzi - liść” (Fundacja Greenpeace Polska), „Pomiar siły ścisku dłoni – DYNAMOMETR EH 101” (Zbigniew Szala z Centrum Kultury Fizycznej UMCS).

Bezpośrednio po uroczystej inauguracji obchodów Dnia Ziemi i Dnia Geografa nastąpiło otwarcie wystawy fotografii pt. „Karpaty Wschodnie” autorstwa absolwenta kierunku geografia na UMCS - Jacka Wnuka. W dalszej kolejności Aula im. Romera gościła jeszcze czterech prelegentów z wykładami o zróżnicowanej i ciekawej tematyce: prof. Krzysztofa Wojciechowskiego („50-lecie wyprawy jachtem Śmiały do Ameryki Południowej”), Jędrzeja Majkę („Madagaskar - Wśród lemurów i baobabów”), Michała Osólskiego z Fundacji Greenpeace Polska („Puszcza Białowieska”) oraz Katarzynę Tolkacz z Uniwersytetu Warszawskiego („Szkodnik czy przyjaciel? O roli wilka w przyrodzie i gospodarce człowieka”).

Tegoroczny program imprezy, jak co roku, zawierał wiele atrakcyjnych wykładów, warsztatów, wystaw, gier, konkursów oraz zajęć ruchowych - łącznie ponad 60 różnorodnych tematycznie zajęć. W stosunku do ubiegłorocznej edycji nowością były m.in. „Parki Krajobrazowe w grze” (Piotr Deptuś z Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych), warsztaty „Origami” (Denis Harkusha), „Artystyczne spotkanie z przyrodą” (Anita

Łucjan-Kowalska), „Escape room – w pułapce po trzęsieniu ziemi” (dr Przemysław Mroczek, mgr Karolina Łabecka), „Niska emisja – warto wiedzieć” (dr Marcin Kozieł), „Kupuj odpowiedzialnie - Twoje pieniądze kształtują świat” (Michał Wolny z Towarzystwa



Stoisko z instrumentami muzycznymi

„Gdzie jest błąd?” (SKNG GeoIT), „Kolizja funkcji”, „Podstawy modelowania 3D (SketchUp)”, „Znajdź nas - gra terenowa” (SKNP „SmartCity”).

Na zakończenie imprezy odbył się koncert zorganizowany przez Panią Dyrektorkę Instytutu Muzyki - dr hab. Marzenę Zofię Bernatowicz, prof. UMCS. Występ studentów kierunku jazz i muzyka estradowa pod kierunkiem uznanego saksofonisty, dra hab. Janusza Brycha, był prawdziwą uczcą dla duszy.

W jubileuszowych obchodach Międzynarodowego Dnia Ziemi i Ogólnopolskiego Dnia Geografa wzięło udział ponad 1200 uczestników, z czego ogromną większość stanowili uczniowie szkół województwa lubelskiego.

Koordynatorzy obchodów Międzynarodowego Dnia Ziemi i Ogólnopolskiego Dnia Geografa pragną gorąco podziękować instytucjom oraz osobom, które wzbogaciły program tegorocznej imprezy, a także firmom i instytucjom, które ufundowały nagrody rzeczowe: firmie Esri Polska, wydawnictwu Kartpol, KOM-EKO S.A., Lubelskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej, Nestle Waters Polska, Poleskiemu Parkowi Narodowemu, Stowarzyszeniu Polskich Energetyków Oddział w Radomiu, Urzędowi Marszałkowskiemu Województwa Lubelskiego, Urzędowi Miasta Lublin, Towarzystwu dla Natury i Człowieka, sklepowi The Rose Lublin, oraz firmie Versus, która zapewniła poczęstunek dla uczestników.

Osobne podziękowania kierujemy do wszystkich osób zaangażowanych w organizację wydarzenia ze strony Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej oraz Wydziału Artystycznego: pracownikom, doktorantom i studentom.

Serdecznie dziękujemy także patronom medialnym: redakcji czasopisma MiniLO&Aniela, Nowego Tygodnia, Polskiego Radia Lublin, miesięcznika Poznaj Świat, Radia Centrum oraz TV UMCS.



Prelekcja prof. Krzysztofa Wojciechowskiego



„Artystyczne spotkanie z przyrodą”



Wystawa prac z Konkursu na krótką formę komiksową



„Parki Krajobrazowe w grze” - Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych

mgr Ewa Szary - Zespół Promocji i Edukacji Leśnej RDLP w Lublinie

TAK LEŚNICY OBCHODZILI DZIEŃ ZIEMI

Światowy Dzień Ziemi to nazwa akcji prowadzonych corocznie wiosną. W Polsce obchody Dnia Ziemi zostały zapoczątkowane w 1990 r. Ich celem jest promowanie proekologicznych postaw w społeczeństwie oraz budowanie wspólnej odpowiedzialności za Ziemię. Tego dnia wiele organizacji ekologicznych, władz miast czy placówek edukacyjnych organizuje imprezy plenerowe, wykłady, warsztaty mające na celu promowanie prośrodowiskowych zachowań.

W tym roku Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie włączyła się w obchody Dnia Ziemi w 3 miejscach: 21 kwietnia – UMCS w Lublinie, Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej, 22 kwietnia – C.H. Atrium Felicity, 24 kwietnia – Filharmonia im. Henryka Wieniawskiego w Lublinie.

Podczas wydarzenia na kampusie akademickim UMCS w Lublinie przedstawiciele Nadleśnictwa Parczew przeprowadzili prelekcję dla dzieci ze szkół podstawowych nt.: „Drewno jako surowiec ekologiczny, odnawialny i energetyczny”. Natomiast pracownicy Nadleśnictwa Chełm i Zespołu Promocji i Edukacji Leśnej w biurze RDLP w Lublinie przygotowali stoisko promocyjno-edukacyjne dla dzieci i młodzieży. W namiocie LP można było poznać zwierzęta, drzewa i owoce leśne, a także zakreślić kołem fortuny i rozwiązać zagadki leśne. Dodatkową atrakcją była „ścieżka zmysłów” oraz możliwość naniesienia cechówki* znaku legalności na drewnie, które można było zabrać ze sobą na pamiątkę. Każdy uczestnik otrzymał upominek leśny.

C.H. Atrium Felicity przygotowało dla swoich klientów akcję pn.: „Niech świat się zazieleni”, podczas której prowadzony był kiermasz roślin wraz z dodatkowymi atrakcjami, w postaci warsztatów sadzenia roślin, dekorowania tekturowych drzew oraz zabaw ruchowych. Natomiast przedstawiciele Nadleśnictwa Lubartów, Międzyrzec oraz



Sarnaki przygotowali dla młodych odkrywców świata przyrody zagadki, konkursy i gry o tematyce leśnej. Dodatkowo odwiedzający mogli obejrzeć przyrządy służące pracy leśniczego, w tym kłupę** i numerator***. Kolejną atrakcją była tablica dźwiękowa, do rozpoznawania odgłosów ptaków i lasu, a także skrzynia ze skarbami leśnymi. Stoisko chętnie odwiedzali zarówno najmłodsi, jak i dorośli. Ponadto Leśnicy dzielili się swoją wiedzą na temat zrównoważonej gospodarki leśnej oraz zagadnień związanych z pracą w Lasach Państwowych.

Od wielu lat RDLP w Lublinie współpracuje z Filharmonią Lubelską. Tym razem przedstawiciele biura Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Lublinie uczestniczyli w koncercie pn.: „Pojedziemy na łów”. Była to muzyczna audycja dla dzieci z przedszkoli i szkół podstawowych. Artyści opowiedzieli dźwiękami instrumentów o brzmieniu lasu, łowieckich obyczajach. Dzieci mogły usłyszeć pieśni myśliwych, sygnały łowieckie czy śpiewający chór myśliwych. Przed występem młodzi miłośnicy przyrody wysłuchali prelekcji pn.: „Ssaki – mieszkańcy naszych lasów” oraz wzięli udział w odgadywaniu zagadek o zwierzętach leśnych i w rozpoznawaniu odgłosów mieszkańców lasu. W wydarzeniu wzięło udział ok. 200 dzieci wraz z nauczycielami.



* Cechówka - rodzaj pieczęci leśniczego w kształcie młotka do odbijania na drewnie.

** Kłupa - przyrząd do pomiaru grubości drzew stojących i ściętych

*** Numerator - przyrząd do odbijania numeru ewidencyjnego na przekroju poprzecznym drewna

mgr inż. Anna Mikołajko-Rozwałka

OBCHODY DNIA ZIEMI WIDZIANE PRZEZ CZŁONKÓW ZARZĄDU OKRĘGU LOP W LUBLINIE

Na zaproszenie Dziekana Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS w Lublinie dr hab. Sławomira Terpiłowskiego prof. UMCS członkowie ZO LOP w Lublinie wzięli czynny udział w dniu 21 kwietnia 2017 r. w obchodach Międzynarodowego Dnia Ziemi oraz Ogólnopolskiego Dnia Geografa.

Podam kilka faktów tworzenia się Dnia Ziemi, który ma długą prawie już pięćdziesięcioletnią historię. Po raz pierwszy ogłoszony został 21 marca 1970 roku przez ówczesnego burmistrza San Francisco pana Josepha Alioto, a w niecały rok później, bo już w lutym 1971 roku wydarzenie

to poparł U Thant Sekretarz Generalny ONZ. Minęło prawie 40 lat, kiedy to Zgromadzenie Ogólne ONZ w 2009 roku ogłosiło w dniu równonocy wiosennej dzień 22 kwietnia Międzynarodowym Dniem Matki Ziemi. Od tego czasu rok rocznie w obchodach tego święta bierze udział coraz więcej instytucji i organizacji pozarządowych, które dostrzegają pogłębiającą się degradację naszej planety. Celem akcji dla Ziemi jest promowanie postaw proekologicznych, a tak naprawdę tego dnia społeczności świata chcą demonstrować jedność w dążeniu do ograniczenia nadmiernej eksploatacji środowiska przyrodniczego oraz wyrazić swój sprzeciw przeciwko zaśmiecaniu naszej planety. W bieżącym roku przyłączyliśmy się do apelu Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie ponieważ uważamy, że wspólnie można osiągnąć więcej i być słyszalnym, tym bardziej, że wzorem lat ubiegłych na apel UMCS odpowiedziało wiele instytucji i organizacji, które na festynie z okazji Dnia Ziemi mogły przedstawić swoje osiągnięcia w formie prezentacji, warsztatów, konkursów, filmów czy audycji muzycznych. Między innymi Zarząd Okręgu Ligi Ochrony Przyrody w Lublinie na swoim stoisku prezentował liczne własne wydawnictwa a uczennice ze Szkolnego Koła LOP przy Szkole podstawowej w Maciejowie Starym prowadziły loterię, gry i zabawy edukacyjne dla dzieci. Pan Stanisław Kusiak znany fotografik zaprezentował własny, przepiękny film p.t. „Klimat Karkonoszy” poprzedzony prelekcją obrazującą jakie czynniki na niego wpływają. Myślę, że zakończony w b. r. kolejny już Międzynarodowy Dzień Ziemi odbił się szerokim echem wśród społeczności Lubelszczyzny i nie tylko, skoro w festynie uczestniczyło około 1300 osób nie tylko z naszego regionu.



Stoisko ZO LOP w Lublinie, obsługiwane przez uczennice z Maciejowa Starego.



fot. Wiesław Wiącek

mgr Aleksandra Łoś
 Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, Wydział Biologii,
 Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki,
 Zakład Biologii Środowiskowej i Apidologii

NAUKA NA TROPIE ZBRODNI



W DNIACH 25 LISTOPADA I 16 GRUDNIA 2016 ROKU NA TERENIE UNIwersYTETU PRZYRODNICZEGO W LUBLINIE ODBYŁY SIĘ TRZYZĘŚCIOWE ZAJĘCIA PT.: „MIEJSCE ZDARZENIA – OD ŚLADU DO IDENTYFIKACJI SPRAWCY”. PODCZAS ZAJĘĆ, ZORGANIZOWANYCH PRZEZ KOORDYNATORÓW AKCJI „UCZEŃ Z INDEKSEM UNIwersYTETU PRZYRODNICZEGO W LUBLINIE”, UCZNIOWIE VI LO IM. HUGONA KOŁŁATAJA W LUBLINIE MOGLI WCIELIĆ SIĘ W ROLĘ TECHNIKÓW KRYMINALISTYKI, A NASTĘPNIE LABORANTÓW I SAMODZIELNIE PRZEKONAĆ SIĘ CZY ISTNIEJE ZBRODNI DOKONAŁA.



Pierwsza część zajęć była wstępem teoretycznym do zagadnień związanych z techniką kryminalistyczną. Zajęcia pt.: „Czy istnieje zbrodnia doskonała?” poprowadzone przez mgr Michała Schulza i mgr Aleksandrę Łoś miały na celu zaprezentowanie i przybliżenie młodzieży szkolnej działów kryminalistyki ze szczególnym uwzględnieniem technik kryminalistycznych.

Podczas części teoretycznej zajęć licealiści poznali dziedziny na jakie dzieli się technika kryminalistyczna oraz ich krótką naukową charakterystykę. Następnie ochotnicy sami mogli wcielić się w rolę techników kryminalistyki i korzystając z dostępnego sprzętu (widoczny na zdjęciu z objaśnieniami) ujawnić i pobrać materiał dowodowy z zainscenizowanego miejsca zdarzenia. Nowo zdobyta wiedza pozwoliła młodzieży na bezbłędne wskazanie śladów daktyloskopijnych, biologicznych, traseologicznych (śladów stóp i butów), osmologicznych (śladów zapachowych), a także mechanoskopijnych (wykonanych narzędziami). Na miejscu zdarzenia przyszli kandydaci na techników kryminalistyki przeprowadzali proces wykrywczy, obejmujący trzy podstawowe etapy: poszukiwanie

śladow, ich ujawnienie, a następnie na drodze dalszych analiz stwierdzenie, czym dokładnie jest ujawniony ślad. Technika kryminalistyczna łączy oraz wykorzystuje w praktyce naukową wiedzę biologiczną, chemiczną, a także fizyczną w celu poszukiwania i ujawniania śladów – jest więc najciekawszym działem kryminalistyki z punktu widzenia nauk przyrodniczych i ścisłych.

Kolejnym krokiem do identyfikacji sprawcy zdarzenia są analizy laboratoryjne. Prezentując sprzęty obecne w laboratorium Katedry Biologicznych Podstaw Produkcji Zwierzęcej oraz nawiązując do zagadnień biologicznych i biotechnologicznych prowadzący zajęcia pokazali jak nauka przenika się ze zbrodnią, a przede wszystkim jak może służyć nam w życiu.

W trakcie drugiej części zajęć pt. „Izolacja DNA” przeprowadzonych przez mgr inż. Małgorzatę Dylewską uczniowie zapoznali się z teoretycznymi podstawami genetyki, a następnie przy pomocy komercyjnego kitu wyizolowali z pobranego materiału biologicznego DNA osób biorących udział w zdarzeniu.

Podczas trzeciej, ostatniej części zajęć zatytułowanej „Identyfikacja sprawcy” pod pieczęcią mgr inż. Marka Kowalczyka uczestnicy przeprowadzili reakcję elektroforezy. Uzyskany przez nich elektroforegram z materiałem genetycznym sprawcy został omówiony, a na uzyskanych wcześniej na potrzeby zajęć wynikach uczniowie przeprowadzili analizę porównawczą sprawdzając czy podejrzani są zgodni genetycznie ze sprawcą zainscenizowanego czynu.

Warsztaty prowadzone w ramach akcji „Uczeń z Indekssem Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie” mają na celu promocję i pokazywanie znaczenia nauk przyrodniczych i ścisłych, a także przedstawianie ich zastosowań. Prowadzący starają się pokazać ciekawszą stronę nauki oraz związane z nią możliwości rozwoju. Patronat Dziekana Wydziału Biologii, Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki pozwala młodzieży na sprawdzenie swoich sił w manualnej pracy laboratoryjnej, a przede wszystkim zapoznanie się ze stosowanym w praktyce aspektem nauki.

mgr inż. Anna Mikołajko-Rozwałka

HUBERTUS U WINCENTEGO POLA

NIEMAL 50 LAT TEMU NA JEDEN Z PAGÓRKÓW LUBELSKIEJ DZIELNICY KALINOWSZCZYŻNA PRZENIESIONO DREWNIANY DWOREK, MIESZCZĄCY DZIŚ MUZEUM POŚWIĘCONE WINCENTEMU POŁOWI. WÓWCZAS BYŁ TO PIERWSZY ZREKONSTRUOWANY OBIEKT MUZEUM WSI LUBELSKIEJ, OBECNIE NALEŻY ON DO MUZEUM LUBELSKIEGO. DZIĘKI KUSTOSZOWI WIKTOROWI KOWALCZYKOWI PRZEZ OKRĄGŁY ROK TĘTNI W NIM ŻYCIE. ZAFASCYNOWANY NIETUZINKOWĄ OSOBOWOŚCIĄ POETY-GEOGRAFA, NIESTRUDZENIE ZGLĘBIA ON BOGATY ŻYCIORYS I NIE MNIEJ OBSZERNĄ TWÓRCZOŚĆ PATRONA PLACÓWKI. CZĘSTO ZAPRASZA DO DWORKU WSPANIAŁYCH PRELENTÓW, CIEKAWY OSOBOWOŚCI, NAUKOWCÓW I ARTYSTÓW, POETÓW, PISARZY, MUZYKÓW CZY MALARZY, KTÓRZY TWORZĄ W TYCH PEŁNYCH UROKU WNĘTRZACH NIEPOWTARZALNY KLIMAT, NAWIAZUJĄCY DO MINIONEJ BEZPOWROTNE EPOKI. DZISIEJSZY DWOREK JEST MIEJSCEM NIE TYLKO GROMADZENIA PAMIĄTEK POZOSTAŁYCH PO WINCENTYM POŁU. TOCZY SIĘ TU NADAL ŻYCIE I TO Z UDZIAŁEM JEGO POTOMKÓW.



Od lewej: Bartłomiej Poniedziałek – sokolnik, Leszek Walenda – członek Zakonu Kawalerów Orderu Złotego Jelenia oraz sygnaliści: Witold Kopron, Krzysztof Kosik i Dyonizy Sadurski



Sygnaliści (od lewej): Witold Kopron, Krzysztof Kosik i Dyonizy Sadurski



Krzysztof Oleszczuk, prezes Klubu Kolekcjonera i Kultury Łowieckiej Województwa Lubelskiego PZŁ (z jastrzębiem) oraz Krzysztof Kosik (sygnalista) w rozmowie ze Stanisławem Ostańskim (leśnikiem, myśliwym i poetą)

5 listopada 2016 r. w gościnnych progach dworku odbyło się niecodzienne wydarzenie zatytułowane: „Hubertus u Wincentego Pola”. Jego organizatorami byli członkowie Klubu Kolekcjonera i Kultury Łowieckiej Województwa Lubelskiego Polskiego Związku Łowieckiego, z Panem Prezesem Krzysztofem Oleszczukiem na czele.

Hubertus to święto myśliwych, jeźdźców i leśników, których patronem jest św. Hubert. W Polsce zaczęto obchodzić je w wieku XVIII, w czasach saskich. Do dnia

dzisiejszego około 3 listopada organizowane są uroczyste polowania z zachowaniem tradycyjnego ceremoniału, które rozpoczynają się Mszą Świętą w intencji myśliwych, a kończą biesiadą przy ognisku.

Od wczesnych godzin popołudniowych w dworku zrobiło się gwarno i strojno. Program wydarzenia był bogaty i interesujący. Goście mogli wysłuchać prezentacji sygnałów łowieckich w wykonaniu panów Witolda Koprona, Krzysztofa Kosika i Dyonizy Sadurskiego. Na okoliczno-

ściowej wystawie zaprezentowano: słowniki języka łowieckiego, fajki myśliwskie i medale o tematyce łowieckiej. Można też było podziwiać odświętne mundury myśliwych. Wśród nich wyróżniał się wytworny strój Pana Leszka Walendy – Kawalera Orderu Złotego Jelenia. Dużym zainteresowaniem cieszyło się spotkanie z sokolnikiem, Panem Bartłomiejem Poniedziałkiem, który wystąpił ze swym wychowankiem – ułożonym do polowania jastrzębiem gołębiarzem. Przekazał on wiele ciekawych informacji

Bartłomiej Poniedziałek ze swą jastrzębicą oraz Wincenty Pol



na temat sokolnictwa. Podczas pogadanki, przerywanej pytaniami słuchaczy, ptak prezentował się z godnością, jak na drapieżnika przystało. Na zewnątrz czekał na chętnych gorący poczęstunek – przepyszna myśliwska grochówka na dziczyźnie, przygotowana przez Pana Sławomira Olszyńskiego wg tradycyjnego przepisu.

W kolejnej części programu Pan dr Tadeusz Piersiak zaprosił obecnych na ucztę duchową, wygłaszając odczyt zatytułowany: „'Wewnętrzne życie puszczy tak piękne, bujne i szerokie [...] leży jak otwarta księga przed temi, którzy pragną w niej czytać...' Jak Wincenty Pol i Włodzimierz Korsak czytali otwartą księgę puszczy?”. Tematem wystąpienia było porównanie „Roku Myśliwca” Wincentego Pola z „Rokiem Myśliwego” Włodzimierza Korsaka – utworów odmiennych w charakterze i pochodzących z różnych epok.

„Rok Myśliwca” Wincentego Pola to bowiem rodzaj literackiego kalendarza przyrody, w którym językiem poetyckim opisane zostały, miesiąc po miesiącu, zmiany zachodzące w naturze, której autor utworu był wielkim znawcą i baczny obserwator. „Rok Myśliwego” zaś napisał Włodzimierz Korsak jako podręcznik łowiectwa. Jest to książka praktyczna, poradnik pełen konkretnych zaleceń, w którym pomimo rzeczowości wykładu znajdziemy wiele niepozabawionych plastyczności i nastrojowości opisów przyrody. Prelegent, podkreślając walory i urodę obu dzieł, wydobyl ich podobieństwa i różnice. Dostarczył przy tym słuchaczom wielu estetycznych przeżyć, za co należą się mu gorące podziękowania.

Jednym z ostatnich wystąpień był krótki zarys historii słowników języka łowieckiego



Dr Tadeusz Piersiak (polonista) podczas odczytu



Dr Tadeusz Piersiak (polonista) w rozmowie z Leszkiem Walendą – członkiem Zakonu Kawalerów Orderu Złotego Jelenia

dokonany przez znawcę przedmiotu, Pana dra Konrada Oleszczuka. Spotkanie zamknęła lektura wierszy lubelskich myśliwych, m.in. obecnego na spotkaniu Pana Stanisława Ostańskiego. Kilka z nich prezentujemy Państwu.

Podziękowania należą się też Panu kustoszowi Wiktorowi Kowalczykowi za organizację wielu innych wspaniałych spotkań w 2016 roku.



Fragment wystawy kolekcjonerskiej – okolicznościowe medale łowieckie, fajki myśliwskie



fot. W. Kowalczyk



Publiczność zgromadzona na odczycie

mgr inż. Anna Mikołajko-Rozwałka, mgr inż. Wiesław Wiącek

SPOTKANIA PRZY POMNIKACH PRZYRODY

POMNIKI PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE OSTROWIEC ŚWIĘTOKRZYSKI

27 MAJA 2017 ROKU ODBYŁA SIĘ XLI SESJA POPULARNO –NAUKOWA Z CYKLU „SPOTKANIA PRZY POMNIKACH PRZYRODY” P.H. WALORY PRZYRODNICZE NADLEŚNICTWA OSTROWIEC ŚWIĘTOKRZYSKI. SESJA POŚWIĘCONA ZOSTAŁA OBCHODOM MIĘDZYNARODOWEGO DNIA ROŚLIN, PRZYPADAJĄCEGO NA DZIEŃ 18 MAJA, KTÓRY W POLSCE ZORGANIZOWANY ZOSTAŁ PO RAZ CZWARTY.

W SESJI UCZESTNICZYŁO PONAD 80 OSÓB W TYM RÓWNIEŻ BYŁA GRUPA LICZĄCA PONAD 30 –TU CZŁONKÓW ZARZĄDU OKRĘGU LIGI OCHRONY PRZYRODY W RADOMIU Z PANIĄ PREZES ZO LOP MGR ELŻBIETĄ MOLENDĄ I ZASTĘPCĄ PREZESA ZO LOP PANEM MGR INŻ. PIOTREM KACPRZAKIEM - DYREKTOREM RDLP W RADOMIU. WGRONIE UCZESTNIKÓW Z LUBLINA RÓWNIEŻ MIELIŚMY ZNAKOMITYCH GOŚCI: PANIĄ PROFESOR EWĘ SZCZUKĘ Z UMCS LUBLIN ORAZ DR INŻ. ADAMA KORNATĄ - Z-CĘ DYREKTORA RDLP W LUBLINIE.

Program spotkania obejmował m.in. sesję referatową z referatami: 1. Formy ochrony przyrody na terenie N-ctwa Ostrowiec Św. 2. Znaczenie Międzynarodowego Dnia Roślin. Sesja referatowa odbyła się w Muzeum Archeologicznym w Krzemionkach. Część terenowa dotyczyła zwiedzania rezerwatu: „Krzemionki Opatowskie” i rezerwatu „Ulów” k/ Bałtowa. Odwiedziliśmy także leśnictwo ds. szkółkarstwa, nasiennictwa i selekcji, gdzie na terenie szkółki leśnej odbyło się przy ognisku spotkanie członków obu Zarządów Okręgu: Radomskiego i Lubelskiego oraz podsumowanie sesji. Przewodnikiem po trasie przejazdu był Pan mgr inż. Wiesław Wiącek, który zwracał uwagę uczestników wycieczki na mijane po drodze osady, wioski, miasta omawiając ich dzieje, a także wskazywał na ciekawe elementy zmieniającego się krajobrazu przy-



Anna Mikołajko-Rozwałka, dr inż. Adam Kornat, mgr inż. Piotr Kacprzak

rodniczego. Pan Wiesław zwrócił także uwagę obecnych na fakt, że z położonych w okolicach Ostrowca Św. wsi pochodzili znakomici uczeni: prof. Marcin Raciborski – botanik, twórca ochrony przyrody i Jan Samsonowicz – geolog (odkrywcą Krzemionek). Od granicy miasta Ostrowiec Św. w miejscowości Bodzechów do siedziby Muzeum Archeologicznego w Krzemionkach pilotowali nas miejscowi leśnicy z N-ctwa Ostrowiec Św. W siedzibie Muzeum po krótkim powitaniu przez Panią Dyrektora i przedstawieniu programu rozpoczęła się sesja referatowa przy gorącej kawie i herbacie. Pan mgr inż. Jan Jamróz - inżynier

nadzoru w N-ctwie Ostrowiec Św. w swoim wystąpieniu omówił położenie nadleśnictwa i jego powierzchnię oraz formy ochrony przyrody, w tym osobliwości przyrodnicze. Nadleśnictwo położone jest w woj. świętokrzyskim w zasięgu 13 gmin z powiatów: opatowskiego, ostrowieckiego, sandomierskiego i starachowickiego, podlega administracyjnie RDLP w Radomiu. Siedziba Nadleśnictwa znajduje się w Sudole koło Ostrowca Św. Lasy N-ctwa położone są na terenie Krainy Małopolskiej w czterech dzielnicach przyrodniczo – leśnych. Nadleśnictwo zarządza lasami i gruntami Skarbu Państwa o powierzchni 17422,69 ha.

mgr inż. Jan Jamróz



Ewa Szczuka - profesor UMCS



Podzielone jest na 16 leśnictw. Znaczna część lasów o powierzchni 12740 ha wchodzi w skład Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej. Na terenie N-ctwa utworzonych zostało 5 rezerwatów przyrody o bardzo zróżnicowanym charakterze przyrodniczym i krajobrazowym. Są to: rezerwat „Lisiny Bodzechowskie”, jeden z najstarszych rezerwatów, utworzony w 1959 roku, chroniący wielogatunkowy las mieszany o naturalnym charakterze, porastający jary lessowe. Drzewostan tworzy starodrzewia z dominującą lipą drobnolistną, a także z klonem zwyczajnym i klonem jaworem z domieszką sosny i modrzewia. Z gatunków rzadkich i chronionych roślin naczyniowych występuje m.in. parzydło leśne, lilia złotogłów, czy rzadki gatunek ozdobny wiciokrzewu przewierceń. Rezerwat „Modrzewie” utworzony został w 1971 roku dla ochrony wielogatunkowego lasu liściastego o pierwotnym charakterze z udziałem modrzewia polskiego. Na ciekawy i urozmaicony krajobraz, składają się liczne pagóry poprzecinane wąwozami, niekiedy o bardzo stromych zboczach dochodzących miejscami do 20 m. głębokości. Głównym gatunkiem budującym drzewostan jest dąb szypułkowy i bezszypułkowy, a także grab pospolity, modrzew polski, lipa drobnolistna i sosna zwyczajna. Na terenie rezerwatu występują trzy modrzewie polskie o charakterze pomnikowym, przekraczające w pierśnicy 100 cm. Rezerwat „Ulów” utworzony został w 1995 r. w celu ochrony bogatej roślinności naczyniowej rzadkich i chronionych gatunków, a także ze względu na cenne zbiorowiska roślinne.



Urozmaicona i bardzo ciekawa jest też rzeźba terenu dzięki falistemu ukształtowaniu powierzchni ziemi, licznym stromym jarom oraz urwistej krawędzi doliny rzeki Kamiennej. Występują tu gatunki o charakterze górskim objęte ochroną ścisłą ponieważ stanowią rzadkość na nizinie, a są to m.in. tojad mołdawski i dziobaty oraz żebrowiec górski. Na terenie rezerwatu znajduje się dziewięć drzew o charakterze pomników przyrody. Rezerwat „Skały w Krynkach” utworzony został w 1997 roku ze względu na ochronę różnorodnych form rzeźby i mikrorzeźby skałek o naturalnych odsłonięciach piaskowców zlepieńcowych o interesującej formie ambon, blokowisk skalnych, progów, grzybów czy ścian. Odsłonięcia geologiczne decydują o dużych

walorach naukowo – dydaktycznych rezerwatu. W rezerwacie znajduje się pięć obiektów jaskiniowych. Są to: trzy Płaskie Jamy po około 5 metrów, grota Skrzatów o długości 3 metrów oraz Jaskinia Św. Barbary o długości 18 metrów. Ciekawa jest też szata wilgotnej roślinności grądowej okrywająca skałki i porastająca wąwóz. Między innymi występuje tojad dziobaty, pluskwica europejska, czosnek siatkowaty czy paprotka krucha. Rezerwat „Krzemionki Opatowskie” utworzony został w 1995 roku w celu ochrony kompleksu prahistorycznych kopalń krzemienia pasiastego, który przetrwał z okresu neolitu, młodszej epoki kamienia do naszych czasów w prawie niezmienionym stanie. Jest powierzchniowo jednym z największych, spośród najcenniejszych i najlepiej zachowanych obiektów na świecie, zabytków pradziejowego górnictwa. Kompleks neolitycznych pól eksploatacyjnych aktualnie jest objęty ścisłą ochroną i wpisany został do rejestru zabytków oraz posiada status Pomnika Historii. Powierzchnia terenu działalności górniczej podobnie jak część podziemna, objęta jest ochroną rezerwatową ze względu na występowanie wielu rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt. Na szczególną uwagę zasługuje relikt trzyczorzędowy – wawrzynek główkowaty ale również występuje tu m.in. dziewięsiś bezłodygowy, buławnik czerwony, obuwik pospolity, lilia złotogłów, zawilec wielkokwiatowy, orlik pospolity, wiśnia karłowata. Pani prof. Ewa Szczuka z Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie swoim referacie przybliżyła uczestnikom obecnym na spotkaniu znaczenie ustanowienia Dnia Roślin oraz jego obchody w Polsce i na świecie. Fascination



of PLants Day obchodzony jest 18 maja. W województwie lubelskim w b.r. główne obchody zorganizował Wydział Biologii i Biotechnologii UMCS. Były to wykłady i warsztaty o ciekawej tematyce jak np. „Roślinne rewolucje w życiu człowieka” czy „W niepozornych roślinach tkwi ogromna siła”, przygotowane szczególnie dla młodzieży ponadgimnazjalnej. Po zakończonej sesji referatowej i zwiedzeniu ekspozycji muzealnej w nowocześnie urządzonym pawilonie, udaliśmy się w teren celem realizacji programu. Jedną z głównych atrakcji tego dnia było zwiedzanie rezerwatu „Krzemionki Opatowskie” – jego podziemnej trasy turystycznej. To właśnie tu, pod ziemią czas się zatrzymał 5 tysięcy lat temu. Według uczestników wyprawy, to co zobaczyli wywarło na nich nieopisane wrażenie. To niesamowite zobaczyć technikę pozyskiwania krzemienia pasiastego, oryginalne wyrobiska neolitycznych kopalń, których na tym terenie jest około 4 tysięcy, różniących się głębokością oraz systemem prac wydobywczych. Najgłębsze z kopalń mają 9 metrów głębokości oraz kilkaset metrów kwadratowych powierzchni. Podziemne komory mają też różną wysokość od 55 do 120 cm. Pod ziemią wyspecjalizowani górnicy, pracowali w zespołach po kilka do kilkunastu osób w absolutnej ciemności, rozświetlanej płonącym polanem. Aż trudno uwierzyć, że tak ciężką pracę górnicy prehistoryczni wykonywali przy użyciu bardzo prostych narzędzi zrobionych z kamienia i rogu. Wydobywanie krzemienia pasiastego w tym okresie miało ogromne znaczenie praktyczne i ekonomiczne ponieważ służył on do wyrobu siekier i noży, które rozprowadzano po całej Europie Środkowej. Krzemień pasiasty z tych kopalni wydobywany był do około



1200 roku p. n. e. Po przejściu 500 m podziemnej trasy turystycznej i wyjściu na powierzchnię ziemi, podziwialiśmy rekonstrukcję precyzyjnie wykonanych zadaszeń szybów. Kompleks neolitycznych stanowisk archeologicznych jest nieocenionym skarbem naukowo – badawczym, a także dydaktycznym. Współczesne zainteresowanie krzemieniem pasiastym związane jest z jego zastosowaniem w jubilerstwie. Po przerwie obiadowej kontynuowaliśmy kolejny punkt programu – zwiedzanie rezerwatu „Ulów” zajmującego zbocze schodzące w dolinę rzeki Kamienna. Przewodnikami po rezerwacie byli leśnicy N-ctwa Ostrowiec Św. – inżynier nadzoru - pan mgr inż. Jan Jamróz oraz leśniczowie mgr inż. Rafał



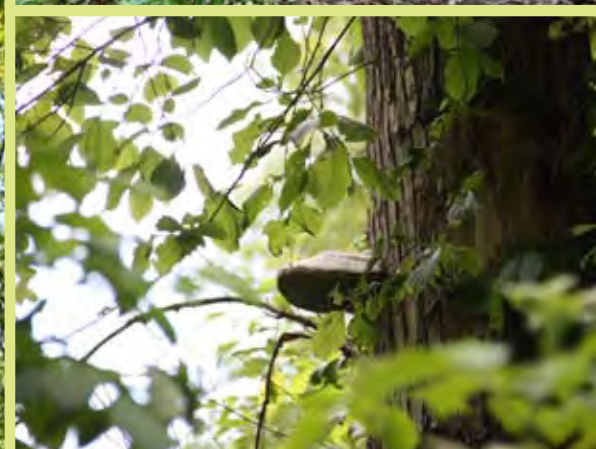


Adamus i mgr inż. Marian Pater, którzy pokazali nam bezpośrednio w terenie ciekawe ukształtowanie powierzchni ziemi, powstałe w wyniku ruchów górotwórczych, zlodowaceń i procesów erozyjnych. To o czym mówił pan Jan w swoim referacie mogliśmy zobaczyć w zwiedzanej części rezerwatu. Bogactwo florystyczne jest rzeczywiście bardzo interesujące, a tak duża obecność flory naczyniowej w tym miejscu związana jest ściśle z żyznością podłoża. Wielką frajdą dla miłośników przyrody było zobaczenie w środowisku naturalnym pięknie prezentujących się obuwików pospolitych oraz innych roślin rzadkich i chronionych. Przy napotkanych roślinach chronionych odbyły się sesje zdjęciowe. Podczas wędrówki tzw. „Książęcą drogą” właścicieli dóbr Druckich-Lubeckich podziw budziły potężne dęby szypułkowe (pomniki przyrody), niestety niektóre z nich już obumarłe. Ostatnim punktem spotkania był przejazd na szkółkę leśną oraz podsumowanie sesji przy ognisku. Na terenie szkółki leśnej gościła nas pani leśniczy Magdalena Batugowska, za co serdecznie dziękujemy. Szkółka leśna obejmuje dużą powierzchnię, jest starannie utrzymana, produkuje sadzonki wielu gatunków drzew do odnowień leśnych i zalesień gruntów. Leśnicy z Nadleśnictwa Ostrowiec Św. założyli też uprawy cisa w ramach programu restytucji tego gatunku zwanego też „Królem cienia”. Przy ognisku można było odpocząć po intensywnie spędzonym dniu słuchając pięknych piosenek i gry na organkach w wykonaniu naszego artysty – poety pana Mariana Brody i pana Henryka Niedzwieckiego. W tym miejscu składam podziękowania wszystkim uczestnikom sesji terenowej za ich aktywny udział,

zainteresowanie pogłębianiem wiedzy przyrodniczo – leśnej i wykazanie dużej dyscypliny podczas wędrówek leśnymi duktami. Szczególne podziękowania kieruję do pana Piotra Kacprzaka z-cy dyrektora RDLP w Radomiu oraz Nadleśniczego i wszystkich leśników z N-ctwa Ostrowiec Św. za pomoc w zorganizowaniu sesji popularno - naukowej, za życzliwość i gościnę na sandomierskiej ziemi. Dziękuję pani Dyrektor Muzeum Archeologicznego w Krzemionkach za udostępnienie sal oraz możliwość zwiedzania ekspozycji muzealnych. Pani Ewie Szczuka prof. UMCS w Lublinie

za przybliżenie znaczenia Dnia Roślin oraz zachęcenia do włączenia się w akcję odkrywania tajemnic świata roślin. Dziękuję Zarządowi Okręgowemu LOP w Radomiu za zacieśnianie współpracy z członkami Lubelskiego Okręgu LOP. Panu dr inż. Adamowi Kornatowi z-cy dyrektora RDLP w Lublinie dziękuję za współpracę oraz za przekazane egzemplarze repliki „Skorowidz Leśny” z 1909 roku opracowany przez Ignacego Szczerbowskiego i Jana Miklaszewskiego.





LEŚNE KNIEJE OSTROWCA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

